

Stavrenski dom

Str. 47

Z Ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Seto II.

Utrujenost povzroča zatišje

Po srditih bojih se španski nacionalisti in rdeči pripravljajo na nove spopade

Burgos, 27. februarja, o. Nacionalistični štab je izdal poročilo, da so včeraj rdeči milicijski naskočili spet Oviedo, vendar ne s tako silo kakor prej. Nacionalisti so napad odbili.

Na vseh ostalih frontah pa vlada zatišje. Navalcarnero, 26. februarja. AA. (Havas): Predvčeršnjim so vladne čete prešle v ofenzivo na vseh odsekih fronte pri Madridu. V borbo so vrgli številne čete. Izgube madridskih čet znašajo nad 2000. Glavni cilj napada je bilo vseučiliško predmestje pri Madridu. Toda nacionalisti so v teku 5 ur izstrelili na ta del fronte nad 10.000 granat. Tudi vladno letalstvo se je udeležilo borbe. Dve mednarodni brigadi in mešana brigada, skupaj 8000 vojakov, je izvršila napad. Po dvehurni borbi so nacionalisti odbili napad. Slični napadi pri Las Rozas, Villa del Nueva in Partiglo so bili odbiti.

Avilla, 26. februarja. AA. Stefani: Izid borbe na madridski fronti je popolnoma negativen za madridske čete, ki so zadnji teden hotele ohraniti iniciativo za borbo v svojih rokah. Po načrtu generala Miaja bi madridske čete morale osvoboditi cesto, ki veže Valencijo z Madridom. Po šestdnevni borbi so ostale nacionalistične postojanke okoli Madrida iste kot so bile poprej. Sovražni napad je bil ustavljen in sovražnik je imel velike izgube. Vas Moronoja je še zmeraj v nacionalističnih rokah. Tudi ob reki Jarami so propadli vladni napadi. Poveljstvo nacionalističnih čet je pustilo iniciativo vladnim četam, da jih izčrpa in da pobije moralo vladnih borcev. Včeraj je že zavladala nedelavnost med vladnimi četami.

Madrid, 27. februarja. AA. (Havas): Poveljstvo nad odseki pri Guadarami in Guadalajari je bilo poverjeno generalu Miaji. Odseki južno od Taja in Estremadure ostanejo še nadalje pod poveljstvom generala Pozasa. Ta odredba je bila potrebna zaradi bližnjih odločitev, ki bodo zelo važne in uspešne.

Madrid, 27. februarja. AA. (Havas): Mladina vseh strank ljudske fronte je osnovala skupen osrednji odbor, ki ima za cilj: splošna mobilizacija vse mladine, enotno poveljstvo, izpolnitev vojne industrije in ustanovitev »brigade za nadprodukcijo«, da bi se tako povečala produkcija orožja in pospešila priprava vojaških novincev.

Salamanca, 27. februarja. AA. (Havas): Med mrtvimi na bojišču pred madridsko fronto na odseku Jarama so našli tudi truplo sovjetskega generala Listerja, ki je poveljeval oddelku, ki je vršil napad. Sicer pa je bilo včeraj na madridski fronti mirno. Pri Estremaduri je sovražnik skušal napasti, pa je bil odbit.

Lizbona, 27. februarja, o. Španski nacionalisti so prijeli Rosito Dias, znano špansko filmsko zvezdnico v Hollywoodu, ki je špijnila v korist rdečim in si s tajno radijsko postajo v Sevilji dajala poročila. Nacionalisti so jo obsodili na smrt in jo ustrelili.

Rusija in Portugalska ne bosta sodelovali v blokadi

London, 27. februarja. AA. (DNB): Izvedelo se je, da je zastopnik Sovjetske Rusije na današnji seji odbora za nevmešavanje izjavil, da Sovjetska Rusija ne želi sodelovati pri nadzorstvu v španskih vodah. Sovjetski delegat je izjavil, da sovjetska vlada ne vidi razlogov, zaradi katerih bi v sedanjih okoliščinah morala sodelovati pri tem nadzorstvu.

Portugalski delegat je podal podobno izjavo.

Iz zanesljivih virov se je izvedelo, da razlagajo izjavi sovjetskega in portugalskega delegata tako, da je načrt o nadzorstvu v španskih vodah v glavnem propadel in da se načrt nadzorstva šestih držav, ne more izvesti, ter da bi se moglo izvesti le nadzorstvo štirih držav. Dejstvo, da Sovjetska Rusija in Portugalska ne želita sodelovati pri nadzorstvu v španskih vodah, prav nič ne zmanjšuje učinkovitosti načrta pomorskega nadzorstva. Nadzorstvo bodo vršile francoska, nemška in italijanska mornarica v prvotno določenih pasovih in po priporočilih izvedenskega odbora.

Tihotapci orožja

Pariz, 27. februarja, o. Kljub ostremu nadzoru, ki ga francoska žandarmerija izvaja na katalonsko-francoski meji, so vendar poskušali v trtek ponoči prijatelji ljudske fronte prepeljati v Katalonijo preko 1000 bomb. Na meji so orožniki ustavili avtomobil, ki je bil naložen s krompirjem. Preiskava pa je ugotovila, da je bilo natovorjenih pod krompirjem tudi 1000 eksplozivnih bomb.

Nemška industrija bo črpala Abesinijo

Berlin, 27. febr. o. Svoječasno smo že poročali, da je v Abesinijo odšla skupina nemških in italijanskih znanstvenikov ter inženjerov, ki si ogledujejo ter preiskujejo naravna bogastva v Abesiniji. V gospodarsko eksploatacijo Abesinije je Italija pritegnila Nemčijo, nakar se je ustanovila družba, v kateri so Nemci udeleženi z 49% deležem, Italijani pa 51%. V tem koncernu sodeluje 70 nemških tvrdk. Pred kratkim so se vse industrijske tvrdke razdelile v štiri velike odbore, katerih vsak se nahaja pod nadzorstvom enega velikega koncerna. Največjo skupino vodijo Krupp, prometna družba Schöcker, dalje Lufthansa. V tej skupini je 20 društev, v kateri je največ rudarskih. Druga skupina stoji pod vodstvom I. G. Far-

benindustrie. Tudi v tej skupini je 20 podjetij, med njimi nekaj paroplovnih. Tretji skupini stoji na čelu inženjer Otto Wolff in je v njej 16 društev za predelovanje kovin. Četrto skupino pa tvori Kurt Schmidt, ki se bo zaposlila največ za gradnjo železnice, potov in hiš.

Šeba gre iz Bukarešte

Dunaj, 27. febr. o. Češkoslovaški poslanik v Bukarešti Jan Šeba je definitivno odstopil s tega mesta. Kakor znano, je Šeba odstopil sam zaradi gonje, ki so jo proti njemu uprizorili nekateri rumunski opozicijski politiki, v zvezi z njegovo knjigo o Mali antanti in Rusiji. Šeba bo odšel na ponovno mesto v Ankaru. Vihar, ki ga je dvignila njegova knjiga, se še ni polegel, in zato smatra slovaški list »Slovak« za neoportuno in neprimereno, da vlada postavlja na tako odgovorno mesto prav istega poslanika, ki v svoji knjigi obravnava tudi turško nacionalno politiko, ki jo je inspiriral predsednik Atatürk.

„Landover Castle“ se pogreza

London, 27. febr. o. Ladja »Landover Castle«, ki je včeraj ne daleč od Barcelone zadel na izgubljenem mino ter se potem z največjo težavo privlekla do obale, še vedno čaka na tem mestu. Poškodovali so na pomoč vlačilce iz francoskih luk, vendar pa je propadlo upanje, da bi ladjo sploh še rešili, čeprav je naseljena na pesek. Ponoči pa se je začela ladja pogrezati. Posadka (117 mož) se upira, da bi ladjo zapustila.

Na banani nalezla gobavost

Belgrad, 27. febr. m. Tukajšnje »Vreme« objavlja poročilo iz Zagreba, da je nek Zagrebčan, čigar ime dosedaj še ni objavljeno, pred kratkim odpotoval s svojo ženo in hčerko, učenko ljudske šole, v Berlin. Hčerka si je tam zaželela banan, ki jih je oče takoj kupil. Ko je deklica pojedla banano, je začela tožiti, da ji ni dobro. Starši so opazili na njej neke vrste pege, ki so se jim zdele nevarne ter so zato hčerko odpeljali na kliniko. Ko so se pozneje starši spet oglašili na kliniko, da bi obiskali hčerko, jih zdravniki niso pustili k njej. Šef klinike je sporočil, da so se na deklici pojavili simptomi gobavosti. Zdravniki so postopali čisto pravilno po svojih zdravstvenih predpisih. Obbolelo deklico so s posebnim letalom, ki je na razpolago kliniki, odpeljali na nek otok za gobavce v Sredozemskem morju.

Nizozemska zaprla mejo za naše pridelke

Belgrad, 27. febr. m. Tukajšnji izvozniki krogi so dobili obvestilo, da je Nizozemska včeraj zaprla mejo za jugoslovanske pridelke. Zatrjuje se, da so na meji zadržali transport 15 vagonov suhih sliv in nekoliko vagonov cianamida. Pogajanja, ki trenutno še trajajo med našo in nizozemsko delegacijo, niso končnoveljavno prekinjena. V Belgradu se mudi še vedno nizozemski delegat ter je v stiku z našim trgovskim ministrom. Vest o zapiranju meje je v tukajšnjih gospodarskih krogih izzvala veliko presenečenje ter se smatra, da je prenaplajena.

Vremensko poročilo

po stanju 27. februarja:
Radeče: —1, oblačno, mirno, 50 cm snega, srež.
Planica: 0, oblačno, mirno, 70 cm snega, srež, mala in srednja skakalnica ter drsališče uporabno.
Kranjska gora: —1, oblačno, mirno, barometer pada, 35 cm snega, sankališče uporabno.
Vrščič, Krnica: 150 cm snega, srež.
Boh. Bistrica jezero: +1 oblačno, 15 cm snega, srež.
Dom na Komni: —4, oblačno, 220 cm snega.
Dom na Kofcih: —5, oblačno, 70 cm snega.
Dom na Kravcu: —4, oblačno, 70 cm snega, po robovih spihan.
Vel. Planina: —3, oblačno, 110 cm snega.

Klin med Sicilijo in Afriko

Italijani utrjujejo otok Panteleria „drugo Malto“, ki bo stražila morsko ožino med Sicilijo in Afriko

Rim, 27. febr. o. Včeraj je bil razglašen dekret, s katerim se vsem letalom prepoveduje letenje nad otokom Panteleria in osem milj daleč naokoli. S tem posredno potrjuje ugotovitve angleškega časopisa, da Italijani utrjujejo ta otok, ki je sicer pust, prazen in brez vsakega gospodarskega pomena. Tako je nemogoča trditev, da bi Italijani ne utrjevali otoka iz strateških ozirov. Otok namreč straži pot med Sicilijo in Severno Afriko. Ko bo pretvorjen v težko trdnjavo, bo lahko s tega otoka italijanska vojna mornarica stalno nadzirala, če že ne skoraj zapirala vsem drugim ladjam prehod iz zapadnega dela Sredozemlja v vzhodni. Otok so

Italijani utrjevali že v času abesinske vojne in ga že takrat zasilo uporabljali kot oporišče za podmornice. V angleški javnosti je to razkritje izzvalo veliko razburjenje, ker otok leži prav blizu Malte ter ima to prednost, da leži še nekoliko južneje proti Severni Afriki. To skrito utrjevanje je toliko bolj nerazumljivo, če sta pred dvema mesecema Anglija in Italija podpisali gentlemenski dogovor, v katerem sta potrdili »status quo«. Očividno pa Italija utrjuje otok s pospešeno naglie kot odgovor na angleški oboroževalni načrt, ki je tako ogrožen, da s njim Italija zaradi težkih financ v nobenem primeru ne more uspešno tekmovali.

Odmevi Neurathovega obiska

Pariz, 27. februarja, o. Včerajšnji »Jour« piše o mednarodnem položaju in pravi med drugim, da je nemška diplomacija doživela zadnjih 10 dni dva huda poraza, prvega v Varšavi, drugega na Dunaju. Ker se je zadnje čase že odvajala porazov, je pričakovati dokaj živahne reakcije v Berlinu. Razen tega so italijanski diplomatski krogi sprevideli, da je v terek dobila politična os Rim—Berlin, zgrajena v 18 mesecih napornega dela, precejšnje razpoke, in da bo v bodoče ta os hudo nezanesljiva. Čez nekaj dni bo prišel v Rim avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg prosit pomoči Italije. Reči se sme, da je vsa nadaljnja orientacija evropske politike odvisna od odgovora, ki ga bo dobil v Rimu ta avstrijski državnik. Italijanski politični krogi menijo, da nihče nima pravice dvomiti, da bo Mussolini ostal zvest obljubi, ki jo je dal pred tremi leti pokojnemu kanclerju dr. Dollfusu, da bo brezpogojno varoval neodvisnost Avstrije, kadarkoli bo ta neodvisnost ogrožena. Sicer je res, govore v teh krogih, da bi Italijani predvsem želeli dobiti poročila, da jih v tem primeru zabodni vesilci ne bosta pustili na cedilu, da bi morali sami v akcijo za zaščito

neodvisnosti Avstrije. Ali v takšnih okoliščinah ne moremo reči, da je napočil ugodni trenutek za razgovore med Parizom in Rimom?

Dunaj, 27. febr. o. Včeraj popoldne je imela avstrijska vlada večurno sejo, na kateri so se pretresali rezultati obiska nemškega zun. ministra. Na seji je finančni minister Neymaier poročal o uspešnih svojih poti v Rim.

Pariz, 27. febr. o. Francoski zunanji minister Delbos je včeraj sprejel avstrijskega poslanika Vollgruberja in imel z njim daljši razgovor. Po trditvah informiranih krogov sta se državnik razgovarjala o Neurathovem obisku na Dunaju. Predmet razgovorov je bil tudi povratek Habsburgovcev, vendar pa je francoski zun. minister k temu dejal, da Francija nikoli ne bo delila mnenja s tistimi, ki so za restavracijo.

Rim, 27. febr. o. Ob priliki prve obletnice ustanovitve italijanskega imperija bodo prikratk dali v promet novce z imperijalnimi oznakami ter jih bodo kovali iz srebra, niklja in bakra. Denar bo krožil le po Abesiniji.

Rajko Turk

zastopa

Ljubljano

Belgrad, 27. febr. m. Sinočna seja narodne skupščine je trajala točno do polnoči. Na tej seji sta govorila med drugimi tudi dva slovenska poslancina, in sicer: v imenu Barčičevega kluba dr. Novačan in v imenu JRZ dr. Veble. Novačan je, kakor že pred njim poslanca Mravljica in Koman, blatil svetlinje našega slovenskega naroda na način, kakor se poslanecem gotovo ne spodobi. Nastopil je tudi proti osebi notranjega ministra dr. Koroseca. Ko je govoril dr. Veble, so mu neprestano vpadali v besedo poslanci Mravljica, Koman, Novačan in Rajko Turk. Rajko Turk se je v sejni dvorani ponašal tako, da so se zgražali vsi poslanci. V nekem trenutku je k njemu priskočil tudi poslanec narodnega kluba ter

sko deklaracijo podpisal celo dr. Sušteršič. Poslanec, ki soglašajo z delom vlade, so vzklkali, da je sramota, da more kak Slovenec tako govoriti o svojih narodnih svetlinjah in o najlepšem poglavju svoje narodne zgodovine.

Po končani seji so poslanci zapustili narodno skupščino, med poslednjimi pa je bil tudi Rajko Turk, ki je odhajajoč razgrajal tudi še po skupščinskih hodnikih ter vzklkal: »proč s farji!« in podobno. Med onimi, ki so obsojali obnašanje poslanca Rajka Turka, je bil tudi g. Stanko Hočevar iz Vrhnike, ki ga je bilo toliko sram, da je s hitrimi koraki odšel. Ko je Rajko Turk prišel na stopnišče narodne skupščine je na vso moč kričal

Na tak način skrbi poslanec Rajko Turk za ugled bele Ljubljane, ki jo v skupščini zastopa.

Mravljica je med drugim tudi trdil, da je maj-

Vesti 27. februarja

Na mesto sovjetskega komisarja za težko industrijo je bil imenovan podpredsednik Sveta ljudskih komisarjev in predsednik odbora za državni gospodarski načrt Walej Melikov.

Nemški propagandni minister dr. Goebels je utemeljil naglo oboroževanje Nemčije z nevarnostjo, ki Evropi preti od Sovjetske Rusije. Dejal je, da Nemčija ne more dopustiti, da jo bo kdo odpeljal kot nedolžno jagnje v klavnico.

S 307 proti 132 glasovom je angleška spodnja zbornica sprejela zakonski načrt za izpolnitev državne obrambe.

Amerikanci so proglasili za bodoče popolno nevtralnost. Pravijo pa, da bodo takoj na strani Francije in Anglije, če bi ju Nemčija izzvala in nenadno napadla.

Španski nacionalisti so proglasili Alzacer v Toledo za zgodovinski spomenik.

Angleški potniški parnik »Dindover Castle« je blizu Marseilla zadel na izgubljenem mino, ki mu je raztrgala del desnega boka. S črpalkami so odstranili vodo, nakar se je parnik s težavo privlekel k obali in nasel na pesek. Potnike so pravočasno rešili.

Tudi Japonska se ne bo udeležila ženevske konference za razdelitev surovin, vendar pa bo poslala tjakaj svojega opazovalca, ki bo prinesel tudi več konkretnih predlogov.

Novi proračun Kanade izkazuje 485 milijonov kanadskih dolarjev dohodkov ter 520 milijonov izdatkov. Državni dolg pa znaša 3 milijarde dolarjev.

V Pečuhu se je stavka rudarjev končala ter so delavci izpraznili tudi zasedene rove. Med podjetjem in rudarji pa se vrše pogajanja.

Francoska letalca, ki sta hotela prej kot v 100 urah preleteti razdaljo od Pariza do Tokia, sta strmoglavila v Indokini. K sreči pa se je le eden od njiju lažje pobil.

Abesinskega cesarja bosta na kronanju najbrže zastopala abesinski poslanik v Londonu dr. Martin in ras Kasa.

Španski karlisti in španski falangisti (fašisti) se med seboj pogajajo za spojitve obeh monarhističnih kril v eno stranko, katere vodstvo bi prevzel general Franco.

Zaradi naraščanja francoskih rek in zlasti Seine so načrtovane nekatere nižje ležeče luke v okolici Pariza. Na prostoru za svetovno razstavo so že postavili velike črpalke in postavljajo tudi nasip.

Francoski trgovinski minister Bastid bo prihodnji teden obiskal Prago in tam podpisal francosko-češkoslovaško trgovinsko pogodbo.

Francoski parlament je s 400 : 14 glasovom sprejel nov zakon o kolektivnih pogodbah v kmetijskih podjetjih.

Vojvoda Kentski, ki se nahaja že nekaj dni na obisku pri svojem bratu vojvodu Windsorskem, je včeraj z bratom vred obiskal predsednika avstrijske republike Miklasa.

Romunska vlada je že začela z dejansko akcijo proti terorističnim organizacijam. Aretirala je že nekaj študentov, dalje je pripravljala nov zakon o univerzitetni imuniteti, v katerem bo skušala okrepiti avtoriteto rektorja.

V tednu svečanosti kronanja angleškega kralja bo vlada razdelila brezposelnim še posebno podporo. Vsak brezposelnec bo dobil dva šilinga in šest pensov.

Od 1. junija dalje bodo morale vse tekstilne tovarne v Nemčiji uporabljati 25% umetnega prediva. Le za izvoz smejo uporabljati bombažno tkivo.

Včeraj je v Kotor dospel francoski poštni minister. Prisostvoval bo otvoritvi kableske zveze Igalo—Tunis—Marseille. Mesto je v zastavah. Na svečanosti se je pripeljal tudi poštni minister dr. Branko Kaludjerčić.

Novo zepeline grade v Friedrichshafnu, ki jih bodo dali v promet za vzdrževanje zveze med Indijo in Vzhodno Azijo. Do konca leta 1939 bo Nemčija naredila štiri take zrakoplove, ki bodo vsi v službi potniškega prometa.

Nemška vlada je izdala odredbo, da se bodo svetovno znane frankfurtske klobase odslej izdelovale iz ribjega mesa.

London, 27. febr. o. Nov izpopolnjen železniški stroj bodo dali v promet Angleži na progi London—Glasgow. Vlak bo še hitrejši kakor »Le-teči Skot« in bo za to progo rabil le 6 ur in pol. Spotoma se bo ustavil samo enkrat, in sicer v Carlisle.

V Tirolskih Alpah blizu Innsbrucka je snežni plaz zasul dva študenta smučarja. Enega od njiju so potem našli že mrtvega, dočim drugega sploh še niso zasledili.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 27. febr. o. Na današnji seji narodne skupščine bo v imenu vlade govoril minister za soc. politiko in narodno zdravje ter bo zavračal očitke skupščinske opozicije, ki so padli pri zadnjih razpravah. Nato bo pa glasovanje o državnem proračunu v načelu.

Belgrad, 27. febr. m. Konec marca se bo v Belgradu sestala mešana jugoslovansko-nemška komisija zaradi sprejetja končnih sklepov o izmenjavi blaga med Nemčijo in Jugoslavijo.

Spominski večer Foersterju

Ljubljana, 27. februarja.

Snoči ob 8 je bil v verandni dvorani hotela Union prosvetni večer, ki je bil posvečen našemu velikemu skladatelju Foersterju. Večer je otvoril vokalni kvintet z dvema Foersterjevima pesmima. Nato je o Foersterju spregovoril prof. dr. A. Dolinar. V kratkem in jedrnatem predavanju je orisal velik lik našega pokojnega prenovitelja slovenske glasbe. Z izvajanjem je segel nazaj v leto 1863, ko je Foerster nastopil v Ljubljani mesto organista in kapelnika v ljubljanski stolnici. Najprej je prišel veliki skladatelj v Ljubljano kot knjigovodja Citalnice. V takratnih žalostnih razmerah je Citalnica začela propadati. Uradniki so izstopali — bali so se, da bodo premeščeni; javno slovenstvo se je imelo boriti s tisoč neprijetnostmi. Vred takih razmer je začel zbor Citalnice razpadati. Medved se je takrat zelo trudil, da bi pri velikih mašah v stolnici bilo lepo petje pod vodstvom Foersterja. Toda kanoniki so se upirali in trajalo je dalje časa, da je bil Foerster nastavljen za organista in kapelnika v stolnici.

Predavatelj citira nato Foersterjev zapis, ki

Tudi ljubljanski umetniki ne sodelujejo v Parizu

Ljubljana, 27. februarja.

Poročali smo že o načinu, kako so trije belgrajski umetniki izbrali one umetnike, ki naj bi zastopali Jugoslavijo na svetovni razstavi v Parizu. Tedaj so naši umetniki proti temu načinu odločno protestirali ter so poslali belgrajski trojici poseben telegram. Med tem so sklicali protestna zborovanja tudi zagrebški in belgrajski umetniki, ki so takoj sklenili, da na pariški razstavi spričo takih razmer sploh ne sodelujejo. Sinoči so imeli naši umetniki zopet sestanek, na katerem so istotako sklenili, da na pariški razstavi ne sodelujejo. Poslali so belgrajskemu umetniku Kašaninu, ki ima očitno v rokah vso organizacijo za Pariz, brzojavko, v kateri mu sporočajo, da se pridružujejo sklepom zagrebških in belgrajskih umetnikov in da pod sedanjimi pogoji odklanjajo sodelovanje na pariški razstavi.

Oubenem je bilo sinoči na sestanku zopet govora tudi o dekoraciji naših paviljonov v Parizu. Umetniki so — kakor že pri prvem sestanku — protestirali proti temu, da k dekoraciji ni bil povabljen noben slovenski umetnik. Sinoči je bilo sklenjeno, da odpošlje društvo trgovinskemu ministru dr. Vrbaniču poseben dopis, v katerem ga na to opozarjajo. Oubenem so odposlali poseben dopis tudi ministru brez listnice g. dr. Mihi Kreku s prošnjo, da v zadevi intervenira.

O nastanku Julijskih in Savinjskih Alp

Ljubljana, 27. februarja.

Pod okriljem Prirodoslovnega znanstvenega društva je sinoči v mineraloški predavalnici naše univerze predaval doc. dr. Ivan Rakovec o nastanku Julijskih in Savinjskih Alp.

V začetku predavanja je govornik razložil teorije o nastanku gorovja sploh. Prevladovalo je še pred kratkim prepričanje, da so gorovja nastajala pod vplivom orogenetskih sil. Danes pa vemo po novjših izsledkih, da so ustvarile današnje površje zemlje epirogenetske vulkanične sile, vse drugo pa je dajalo samo smernice njihovega dela. Epirogenetski pojavi so pojavi dviganja in pogrezanja zemlje le na večjih ploskvah, pri tem pa ostanejo gorski skladi v nespremenjenem položaju. Moderna geologija se danes pri raziskovanju poslužuje kot najprimernejše metode, morfološke metode. Pri razlagi nastanka Julijskih in Savinjskih Alp je g. predavatelj omenil, da sta gorovji nastajali po dviganju, ki je bilo v dobah mirnega izravnavanja pretrgano. Najstarejše izravnavanje opazimo v Julijskih Alpah na triglavski planoti, v Savinjskih Alpah in na Dleskovski planoti. Mlajšega nastanka pa so v Julijskih Alpah obsežne planote: Možaklja, Pokljuka, Jelovice in Komna, v Savinjskih Alpah pa planote kot: Velika planina, Menina planina in druge mlajše planote. Iz usedlin v najbližjih morskimi in jezerskimi kotanjah zračunamo lahko starost obeh gorovj in moremo tako zasledovati razvoj Julijskih in Savinjskih Alp ves mlajši tercijer.

Danes je ugotovljeno, da so bile Julijske Alpe v dobi srednjega miocena visoke približno 300 do 600 m, Savinjske Alpe pa 300 do 700 m. V spodnjem pliocenu so se zvišale Julijske Alpe na 1200 do 1600 m, Savinjske pa samo na 800 do 1000 m visoko. Od tistih dob pa do danes so se Julijske Alpe dvignile na 2800 m, Savinjske Alpe so se pognale do 255 m visoko. Iz tega sklepamo, da sta bili prvotno obe gorovji skoraj istih višin, v naslednjih dobah pa so bile epirogenetske sile v Julijskih Alpah silnejše in so Savinjske Alpe zdaj za 300 m nižje od njih.

Nadzorstvo nad zavarovalnicami

Belgrad, 26. februarja. AA. Do sprejetja uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnicami, ki jo je sinoči sprejel na svoji seji ministrski svet, v naši državi ni bilo zakonito urejenega poslovanja in tudi ne določil, ki bi jim bil namen odstraniti nevarnost morebitne zlorabe premijskih rezerv. V bodoče bodo zavarovalnice mogle svoje premijske rezerve plasirati v vrednote, ki jih uredba točno določa. Plasman vrednostnih papirjev mora znašati najmanj 25% od celotnega zneska premijske rezerve. Ta plasman se bo mogel izvršiti tudi v tiste vrednostne papirje, za katere jamčijo banovine ali mesta, v hipotekarne založnice, in komunalne založnice domačih denarnih zavodov in zadrug, pooblaščenih za izdajanje teh papirjev, v delnice Narodne banke in PAB-a, v hipotekarna posojila na prvem mestu do 35%, prometne vrednosti nepremičnin, ki se nanje izda hipoteka, in v posojila na lastne police, vloge pri državnih denarnih zavodih. V kratkoročne vloge pri javnopravnih hranilnicah denarnih zavodov in zadrug se lahko naloži največ 15% (pri denarnih zavodih in zadrugah največ do 10%), in sicer, če je potrebno zaradi ohranitve likvidnosti. Na drugi način se bo mogla plasirati matematična rezerva (rezerva za življenjsko zavarovanje), če ta način daje zadostno varnost in likvidnost, kar ima s svojim podpisom potrditi svet zavarovanja in ministrstvo za trgovino in industrijo.

Plasman v hipotekarna posojila in nepremičnine je omejen na največ 50% celotnega zneska matematične rezerve.

Upravno nadzorstvo nad poslovanjem zavarovalnic se bo stalno vršilo po organih trgovinskega

pripoveduje, kak je bil začetek njegovega delovanja v stolnici. Kljub velikemu nasprotovanju je šlo delo počasi naprej in leta 1867 je bilo ustanovljeno Cecilijsko društvo za presnovo cerkvene glasbe. Ko so pri polnočnici peli prvič latinsko mašo, je nastala v glasbenem svetu prava revolucija. Alešev je napisal kar posebne verzice, s katerimi je smiselil osebo Foersterja, ki je prišel »s Pemskega«. V trdem boju za ideje in življenje je ostal Foerster velik. Ob neki priliki, ko so ga vprašali, kako more prenašati neprestano napade, je Foerster dejal: »Bil bi slab soldat, če bi ob hudi uri vrgl puško v koruzo...«

In res — kljub vsem neprilikam je vztrajal in žel uspehe, kakor jih nikdo ni mogel pričakovati. 40 letno tiho in neumorno delo velikega slovenskega skladatelja nas je uvrstilo med svetovne narode, ki se lahko ponašajo s vojo skladateljske vrednosti. In zato moramo ostati Foersterju hvaležni!

Po predavateljevih izjavanjih, ki so jih poslušali toplo aplavdirali, je nastopil zopet kvintet ter zaključil lepo uspehi večer z dvema Foersterjevima pesmicama.

Občni zbor avtokluba

Ljubljana, 27. februarja.

Sinoči je imel v svojih prostorih v Kazini svoj letni občni zbor Ljubljanski avtoklub. Otvoril in vodil je zbor predsednik g. Avgust Praprotnik. Po uvodnem pozdravu, ki je veljal zastopnik k oblasti in sorodnih organizacij, je predsednik predlagal vdanostni brzojavni pokroviteljici avtokluba Nj. Vel. kraljici Mariji ter predsedniku Nj. kr. vis. knezu namestniku Pavlu. Obe brzojavki so zborovalci navdušeno sprejeli.

Predsednik je nato poročal o svoji poti v Belgrad, kjer je dobil od merodajnih krogov zagotovilo, da bo vlada odpravila luksuzni davek na avtomobile (12%) in da se bo znižala carina in trošarina na nafto in bencin tako, da se bo bencin pocenil za 1 do 3 din pri kg.

Sledila so poročila odbornikov, ki so bila vsa soglasno sprejeta. Pri volitvah je bil izvoljen dosednji odbor, na novo pa sta bila izvoljena še inž. Struna in Boris Kristan.

Nov uspeh mariborske občine

Maribor, 26. februarja.

Danes se je povrnil iz Belgrada mariborski župan dr. Juvan. V prestolici se je mudil več dni v svrhu intervencije o raznih predeh občinskih vprašanjih. Po povratku je danes našemu dopisniku izjavil, da je mariborska občina dosegla zopet dva lepa uspeha. Končno je rešeno vprašanje prodaje mestnih vojašnic in pa vprašanje tlakovanja dravskega mostu.

Vojašnice so postale last vojske

Vprašanje prodaje vojašnic vojaškemu erarju se je vlelo zelo dolgo dobo. Mestna občina je bila lastnica treh velikih vojašnic, kasarne kralja Aleksandra I. v Melju, vojašnice vojvode MIŠIČA ob Tržaški cesti ter vojvode Putnika ob Stritarjevi ulici. Poleg tega pa je bilo njena last tudi muničnice skladišče v Bohovi. Vse vojašnice s skladiščem vred obsegajo okrog 50 velikih objektov. Na podlagi zakona o nastanitvi vojske je morala občina vojašnice prodati vojaškemu erarju. Izvršila je to tem raje, ker je dobivala zanje tako malenkostno najemnino, da ni mogla z njo objektov niti popravljati. Po dolgotrajnih pogajanjih je prišlo končno do sporazuma na sledeči podlagi: Občina dobi od vojaškega erarja železniška skladišča, ki jih ima dosedaj v najemu za carinarstvo, zraven tega še staro dravsko vojašnico ter skladišče poleg Franzovega mlina v Einspielerjevi ulici. Povrh ji da vojaški erar še 400.000 Din, država pa 1.700.000 Din, tako da dobi občina poleg navedenih objektov in zemljišč še 2.100.000 dinarjev gotovine. Od tega je dobila danes nakazanih 1.700.000 Din. Za mestno občino je ta rešitev zelo ugodna. Svoje vojašnice, ki so ji prinašale le zgubo, je zamenjala za dvojne stavbišče, ki jih nujno potrebuje. Zgradila bo namreč na njih

novo carinarno in novo tržnico

Carinarno bo zgradila na prostoru vojaških železniških skladišč, ki jih ima sedaj v najemu za carinske svrhe. Načrti za to zgradbo so že odobrjeni in denar iz kaldrminskega fonda pripravljen. Nova tržnica se bo postavila na prostoru stare dravske vojašnice. Ta prostor bo še najprimernejši, ker leži v središču mesta, je od vseh strani lahko dostopen in ima ugodne dovodne

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Mesto Anatol (Kino Sloga). Fantastična snov je zajeta iz romana Bernharda Kellermanna. Moderna tehnika, mrzlično iskanje petroleja, pohlep po denarju in pogubo, ki jo prinese denar. Vse to je v tem filmu slikovno dobro podano, da se da zaslužit podobna mamonska tekma v polpretekli zgodovini. Orijent daje zraven razgibanost in slikovitost okolja, ki bi jo pa lahko poživila tudi primerna igra. Nemogoče se je sprijazniti z igro Gustava Fröhlicha in Brigitte Horney. Prvi ponazorjuje rezkost z brutalnostjo, druga pa se krči in zvija v historiji. Po zamisli režiserja naj bi to stopnjevalo dramatični učinek dejanja in filma. Snop se take napake pogosto pojavljajo v nemških filmih, dokaz, da se Nemcem ne prilega igra, ki zahteva tudi nekaj duše in umetniške sile. Favoriziranje lepotev in lepotic se v takih filmih prav slabo obnese. Prav na tej hibi trpi film.

»Zlato iz Singapora« (Kino Union) se je do Ljubljane že pretopilo v navadno plažo. Nekaj papirnatih gusarjev, dve, tri vzhitene mondene dame, iz brezposelnih cirkuških diletantov izbrani ladijski oficirji, komedijanti, po največji sili, brezskrajno duhumorno besedičenje, pa množica res dobrih tehničnih trikov. To je vse, kar so nam pripravili v tem filmu Amerikanci, četudi so na zvočni trak posneli nemščino.

Celjske novice

Surov napad. V četrtek zvečer sta napadla dva moška Jevševarja Martina, hlapca iz Petrovč, in ga obdelala z nekaj topim predmetom, tako da sta mu zlomila dva prsta leve roke, desno ključnico in pretrgala uho. Jevševar se zdravi v celjski bolnišnici.

Izredno mladi tatovi v rokah policije. V zadnjem času se je izvršilo v Celju nesešto manjših tatvin. Policija se je trudila, da bi dobila tatove, končno se ji je posrečilo jih ugotoviti, in sicer so to trije solobrevni otroci v starosti 10—11 let. Policija je aretirala tudi 16letnega Hugona F. iz Sp. Hudinje, ki je ukradel harmoniko v gostilni Gorenjak in ga izročila sodišču.

Po sarajevskih dogodkih

Ljubljana, 27. februarja.

Pred dnevi smo poročali, da je Jugosl. zimsko-sportna zveza uvedla zaradi dogodkov na Jahorini preiskavo in da je med drugimi ukrepi do konca preiskave suspendiral vse tekmovalce, ki so bili prijavljeni za slalom, a niso startali ter enega klubskega delegata. To je povzročilo veliko nezadovoljstvo med tekmovalci. Najprej so se dvignili Zagrebčani, ki so preko »Novosti« sporočili, da se odločbi Zveze ne bodo pokorili. Včeraj so izdali posebno izjavo Gorenjci, ki so kratkoma »razveljavili« sklepe Zveze. Danes pa je izdal poseben komunikat tudi Smučarski klub Ljubljana. Vsaka izmed teh sportnih edinic hoče na podlagi poročil svojih članov ugotoviti, kako je prišlo do sarajevskih dogodkov. Dosedanjim edinicam (Zagrebčanom, Gorenjski podzvezi, Sm. klubu Ljubljana) se bodo pa gotovo pridružili še Mariborčani in Sarajevčani. Imeli bomo torej pet instanc, ki si bodo lastile pravico, da so poklicane, da poleg šeste instance (Zveze) raziščejo sarajevske dogodke. Verjetno je, da se bodo komunikacijem dosedanjih sportnih edinic (Gorenjska podzveza, Sm. klub Ljubljana) pridružili še komunikacij vseh ostalih prizadele edinic. Če bomo te komunikacije objavljali, bo vsak napadeni hotel dati odgovor (po tiskovnem zakonu ga bomo morali objaviti) in utegne se razviti po časopisju debata brez konca in kraja. Prostor v našem listu nam objavljanje takih obsežnih debat ne dopušča. Poleg tega te polemike ne bomo objavljali tudi zaradi tega, ker se nam ne zdi v interesu slovenskega športa. Obvestili pa bomo čitatelje o vsaki bistveni spremembi, ravno tako pa si seveda pridržujemo pravico, da zavzamemo svoje stališče ob zaključku preiskave.

Kočevje

Kočevje, 26. februarja.

Več novih naročnikov je dobil pod skupnim naslovom letos neki slovenski list. Značilno je, da ga nemški pismonoša naslovjenki ni hotel dostaviti. Od 6 oziroma 5 pismonoš je pri nas samo 1 (eden) Slovenec (menda se ta samo zato, ker ima nemški priimek); dostavni okolišč, na kima slovensko večino prebivalstva.

Važno delo — poročila »Jutro« — so imela tukajšnja narodno-jugoslovanska društva. To važno delo so bili, po poročilu — občni zbori. — Mednapredna društva šteje dopisnik tudi narodno čitalnico, čeprav je lep del svoje imovine prejel, pred leti v dar, pod pogojem, da je nevtralna. Sicer pa prav tu vsakdo ve, kdo dela in kdo — predečuje.

Edino humanitarno društvo, ki ob zadnjem božiču ni prejelo nobene podpore od mestne občine, je menda Vincencijeva konferenca, kljub temu, da bolj objektivno kot ta gotovo nobeno društvo ne deli podpor, ko se o revščini vedno prepriča. Zato so pa tudi deležni podpor od nje Nemci in Slovenci brez barv, tudi temnordeči, bolj edino oni, ki so bolj potrebni. Da kljub temu podpore ni bilo, je značilno za sedanjo nemško-rdečo JNS koalicio, ki vlada občino pod taktiko sokolskega starost.

Več staršev bi želelo, da se vsaj na šoli v Kočevju naredi red po predpisih o spolnemanju verskih dolžnosti učencev, ki so menda tudi pri nas veljavni. Upamo, da bo vsaj novoimenovani (menda kmalu pride) gosp. ravnatelj Blenkuč spoštoval predpise, če jih dosedanj ne zna ali noče.

Čudno mnenje o komunizmu imajo nekateri tukajšnji uradniki. Neki pristaja JRZ, proseč za službo, jeb li, vsaj indirektno, ožigosan za komunista; tisti pa, za katerih tajne sestanke se javno govori, so menda državotvorni elementi. Zadnji menda celo raznašajo glas, da se bo z vsakim pristajem JRZ, prosečim za službo, enako postopalo kot z zgornjimi. Prosimo gosp. eskega načelnika pojasnila.

Občina je sedaj izposlovala, da se bo most tlakoval iz sredstev kaldrminskega fonda in finančni minister je že dal tozadevno odobrenje. Na ta način se po pospešila ureditev mostu, ki bo tlakovan najbrž še letošnje leto.

Senzacija pri sodni razpravi

Ne ena, temveč dve ženski sta vrgli svoja otroka z mosta v Dravo

Kaj je resnice na izpovedi Katarine Lebanove

Maribor, 26. febr.

Kakor smo že poročali, se je vršila danes pred mariborskim velikim senatom razprava proti 30-letni Katarini Lebanovi, ki je obtožena, da je vrgla svojega nezakonskega otroka z dravske brvi v reko. Razprava je prinesla nenavadno senzacijo, ki je pač nihče ni pričakoval.

Bedno bitje se zagovarja

Za razpravo je vladalo veliko zanimanje ter je bila dvorana napolnjena z mariborsko sodnijsko radovednostjo. Ko pa je paznik privedel v dvorano obtoženo Katarino Lebanovo, je med ljudmi zavrazilo. Prikazalo se je pred njimi bedno človeško bitje, telesno in duševno zaostalo, tako da se je zdelo nepojmljivo, kako da se je našel brezvesten človek, ki jo je onesrečil. Zagovor Lebanove je razkril vse gorje uboge ženske. Pripovedovala je, kako je služila pri Gutmacherju na Teznu za 50 dinarjev mesečne plače, ki je pa vseh 9 mesecev ni videla ter ni prejela za svoje delo ničesar. Kako je bila prisiljena, da je šla v posteljo k tujemu človeku, ker je morala v mirazu spat na tleh na nekaj vrečah. Ko je zanosila ter se je blizal čas poroda, ki je možki, ki nosi za njeno usodo gotovo veliko moralno odgovornost, odbil s trdimi besedami, češ »k meni mi ne hodi z otrokom«. Po odpuštu iz porodnišnice je bila zaradi tega vsa obupana ter je sklenila napraviti konec svojemu in otrokovemu življenju. Zabdila je v reko, ki ji je iztrgala otroka iz rok, njo pa je takrat prešinilo spoznanje, da ne dela prav, pa je bredla nazaj na breg ter preždelala potem vso noč na pesku na obrežju in jokala za otrobičkom.

Senzacionalno priznanje

Po tem zaslisanju je prišel na vrsto kot glavna priča njen ljubimec Ivan Gutmacher. Takoj v začetku svojega pričevanja je prišel na dan z novo senzacijo: Lebanova mu je pripovedovala da ni vrgla samo ena svojega deteta v Dravo, temveč je isto izvršila s svojim otrokom tudi Verica Blahovič iz Cakovca, ki so jo odpuščili istega dne iz porodnišnice, kakor Lebanovo. Izpoved Gutmacherja je

seveda senzacionalno učinkovala. Sodišče je takoj zasliskalo tudi Lebanovo, ki je na obče začudenje Gutmacherjevo izjavo potrdila. Pripovedovala je, kako je po odhodu iz porodnišnice prišla na Slomškov trg, kjer je videla prihajati iz stolne cerkve neko Verico Blahovič iz Cakovca, ki je bila tudi istega dne odpuščena s svojim nezakonskim otrokom iz porodnišnice. Obe sta se sešli ter si pripovedovali svoje gorje. Nista imeli ne strehe, ne denarja in tako sta obe sklenili,

da vržeta svoja otroka v Dravo

Ošli sta v temi na dravsko brv. Prva je vrgla v Dravo otroka Verica Blahovič. Otroci je brez glasu utonil. Lebanova pa je na poti k reki sklenila, da usmrti tudi sebe ter konča svoje bedno življenje skupaj z otrokovim. Šla je naprej po brvi, ko je Blahovičeva vrgla svoje dete v Dravo ter je krenila potem z otrokom v najožjo pod brv in tam zabredla v reko. Ko pa ji je otrok padel z naročja v vodo in ga je tok reke odnesel, je odšla nazaj na obrežje.

Preložena razprava - nova preiskava

Na podlagi tega priznanja je državni pravdnik g. Sever stavil sodišču predlog, da se razprava proti Lebanovi preloži in da se njene izpovedbe glede Verice Blahovič proučijo. Sodišče je predlog sprejelo ter je bila razprava preložena. Sedaj se bo uvedla ponovna preiskava, da se ugotovi, če je vse to resnično, kar je Lebanova izpovedala.

Mi smo se zanimali danes v porodnišnici, če se je lani meseca julija nahajala tam Verica Blahovič, niso pa v knjigah zasledili njenega imena. Morebiti da je bila vpisana pod drugim imenom, kar se tudi čisto dogaja pri mladih nezakonskih materah.

SREDNJEŠOLCI!

Pomoč v vseh predmetih se vam nudi v privatnem učnem tečaju na Zrinjskega c. 8.

Kulturni koledar

Janez Okorn

Dne 27. febr. 1925 je umrl v Ljubljani pesnik Janez Okorn. Rodil se je 18. nov. 1901 na Zg. Luši, župnija Sv. Lenart nad Škofjo Loko. Gimnazijo je študiral v Kranju, bogosloje v Ljubljani, kjer je tudi kot četrtoletnik umrl za jetiko. — Pisal je balade in iskal sintezo med pesnijo in aforizmom. Napisal je povesti: Pogrebi (Mentor). Bil je eden izmed najnadarjenjših v krogu, ki se je zbiral okrog »Križa na gorici«.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 27. februarja: Leander.
Nedelja, 28. februarja: Roman.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Drama: »Dr.« Premierski abonma.

Opera: »Pikova dama.« Red B.

Kino Union: »Zlato iz Singapura.«

Kino Sloga: »Mesto Anatol.«

Kino Matica: Lumpaci Vagabundus.

*** KINO ***
TEL. 22-21 UNION

Veliki pomorski film daljnega vzhoda

Zlato iz Singapura

Clark Gable, Jean Harlow, Wallace Beery
Dialog v nemškem jeziku

MATINEJA ob 14-15 uri, jutri ob 11. uri

Jan Kiepura kot

Ljubljenec vseh žena

Čudovito petje, nedeljiv humor

TEL. 27-30 SLOGA

Pretrastljiva borba za tekoče zlato

Mesto Anatol

podvig in propast malega balkanskega mesteca
BRIGITTE HORNEY GUSTAV FRODLICH

MATINEJA ob 14-15 uri, jutri ob 11. uri

Zabavna glasbena komedija

Gospod brez stanovanja

Paul Hörbiger, Hermann Thoma, Adela Sandrock, Lissi Holzschn

TEL. 21-24 MATICA

Premiera! Triumf humorja

Lumpaci Vagabundus

Paul Hörbiger, Heinz Rühmann, Fritz Imhoff, Hilde Krahl

PREDSTAVE OB DELAVNIH OB 16-19 IN 21 URU
NEDIN PRAZNI, 15. 3. 1937 IN 21. 3. 1937

Banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu priredi v sredo, dne 3. marca, vinarski tečaj o trsnih rezi v svojem vinogradu v Trški gori. Začetek tečaja je ob 9 dopoldne. Udeleženci dobijo brezplačno kosilo.

Diplomirani so bili v februarjem terminu 1937 na filozofski fakulteti v Ljubljani ti-le kandidati in kandidatice: Andoljšek Ivan (pedagoška skupina); Jakulin Albertina (klasična skupina); Kobilica Rudolf (pedagoška skupina); Komac Vida (romanska skupina); Koncilija Janez (klasična skupina); Laibacher Doroteja (germanska skupina); Lončar Danica (skupina za narodno zgodovino); Muser Ema (geografsko-historična skupina); Nowy Fides (germanska skupina); Vernik Feliks (germanska skupina); Vujadinovič Jana (skupina za narodno zgodovino).

Igra »Postržek« (Scampolo) na odru Rokodelskega doma. Jutri ob pol 8 zvečer bo Rokodelski oder uprizoril Nicomedijevo igro »Postržek« (Scampolo). Povsod, kjer je prišla igra na oder, je dosegla velik uspeh in je bila sprejeta s splošno pohvalo. Vstopnice se dobivajo v predprodaji jutri od 10-12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

Ljubliansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Sobota, 27. febr.: »Dr.« Premierski abonma.
Nedelja, 28. febr. ob 15: »Dež in vihar«. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: »Simfonija 1937«. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 1. marca: Zaprtlo.

OPERA

Začetek ob osmih

Sobota 27. febr.: »Pikova dama«. Red B.
Nedelja, 28. februarja ob 15: »Navihanka«. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. — Ob 20: »Lucia di Lammermoor. Gostovanje tenorista Josipa Rijavca. Izven.

Mariborsko gledališče

Sobota, 27. febr. ob 20: »Čevljar Anton Hitc«.

Premiera.
Nedelja, 28. febr. ob 15: »DR«. — Ob 20: »Ples v Savojcu«. Globoko znižane cene. Zadnjič.

Na živilskem trgu

Ljubljana, 27. februarja.

Zaradi slabega vremena in pa visokega datuma je na današnjem živilskem trgu precejšnje mrtvilo. Ni pa, kot navadno bilo včeraj na ribjem trgu. Tam je bila kupčija še prav dobra. Čeravno je bilo največ dragih morskih in sladkovodnih rib, je bila prodaja zadovoljiva. Najdražje so bile sladkovodne postrvi in so veljale kg 40 Din, morski raki 36 Din, lignje 35 Din kg, tuna 30 Din in osliči 28 Din kg. Bilo je tudi nekaj žabjih krakov po 75 par do 150 Din.

Današnji živilski trg je pa predvsem napolnjen z raznimi zelenjavami. Prav veliko je uvožene endivije po 8 Din kg in cvetača po 5 Din. Veliko je tudi druge zelenjave po zmerno nizkih cenah.

Na sadnem trgu je še vedno dovolj jabolk, ki pa so že precej draga. Cene pa so sicer že kg 5 Din, dražja pa po 8 do 9 Din.

Na perutninskem trgu ni posebnosti. Blaga je sicer veliko, poceni vendar kupcev ni. Jajčk se dobi za kovača za 14 kom. Kokoši pa so od 16 do 20 Din.

Občni zbor brezposelnih profesorskih kandidatov

Beseda inšpektorja Dolence o možnostih namestitev

Ljubljana, 26. februarja.

Včeraj popoldne se je vršil v bežigradski gimnaziji občni zbor Društva brezposelnih profesorskih kandidatov.

Predsedniško poročilo, ki ga je podal predsednik, dipl. phil. Stanko Jug, je navajalo, da je Društvo brezposelnih profesorskih kandidatov resen opomin, v kakšnih resnih časih živimo. Ko je bilo društvo ustanovljeno pred dvema letoma, je bilo brezposelnih profesorskih kandidatov komaj okrog 80, zdaj po dveh letih pa že nad 160, t. j. še enkrat toliko. Razmere pa se vedno slabšajo, ker jih ponavadi diplomira dvakrat toliko kot jih je nameščenih. Boj za obstanek je zelo težak, ker je prav za prav vsakdo navezan pri tem boju sam nase in na svojo spretnost, vztrajnost, iznajdljivost, da si najde sredstev za življenje. Od vseh diplomiranih filozofov so na najslabšem pedagogi, ker jih je največ, namreč 36, potem romanisti in germanisti (34), geografi (25), slavisti (24), boljše se godi klasičnim in matematikom, ki jih sorazmerno najmanj diplomira, njihova potreba pa je največja.

Blagajniško poročilo je navajalo, da je imelo Društvo s prirejanjem pripravljanih tečajev precej denarnega prometa. Dohodkov je bilo 28.000 dinarjev, izdatkov pa 28.436 din. Honorar pripravljalnih tečajev je znašal na uro 14-15 din.

Pri predlogih se je naglašalo, naj bi Društvo stopilo v stik z Društvom brezposelnih učiteljskih abiturientov in izdelalo natanko statistiko o potrebah novih učnih moči po šolah. Na bedno stanje čakajočih pa naj bi opozorili vse merodajne oblasti, kot so: prosvetno ministrstvo, ministrstvo za socialno politiko in bansko upravo ter naše slovenske poslance, ki naj bi se v parlamentu zavzeli za zvišanje proračuna in prikazali potrebo zvišanja učnih moči po srednjih šolah.

Med drugim so brezposelni profesorski kandidati

dati obsojali razne privatne tečaje, ki jih vodijo nekateri upokojeni profesorji, pri tem pa se dogajajo, da v takih tečajih poučujejo nezadostno kvalificirani ljudje, kot so juristi s prvim izpitom, ki nazadnje za svoje poučevanje niti ne prejmejo plačila.

Brezposelni diplomirani filozofi pa naj bi zaradi evidence vseh brezposelnih diplomiranih intelektualcev vstopili v stik s s društvom brezposelnih tehnikov, inženirjev, juristov in medicincev.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor. Preds. dipl. phil. Maček J., podpreds. Uroš Kraigher, tajnica Milena Topolovec, blag. Gnezda Pepca in Kopac Vinko, za revizorja pa Stanko Janež in M. Pulčeva ter en zastopnik Proforskega društva.

Ob zaključku občnega zbora je povzel besedo prosvetni inšpektor G. Dolence, ki je spregovoril o možnosti novih namestitev. Trije činitelji so, ki vplivajo na namestitve: upokojujev dosluženi profesorjev, proračunska možnost in vprašanje, koliko novih oddelkov bo nanovo odprtih v jeseni. Možnosti so majhne. Dosluženi profesorje, potrebnih upokojujev, ni; proračun je bil znižan, letos pa so ga spet zvišali, zvišanje pa določa otvoritev 70 novih oddelkov v državi. V Sloveniji bo nanovo odprtih, kot je do zdaj določeno, 10 novih oddelkov, za kar bi bilo potrebnih 18 do 20 profesorskih kandidatov. Ovíra pa je v tem, ker se mestna realna gimnazija v Ljubljani polagoma podržavlja in mora država sprejemati mestne profesorje, da ji potem pripade gimnazijsko poslopje, pa tudi nekaj predčasno upokojenih in reduciranih profesorjev bo treba na novo namestiti. Torej ni položaj prav nič rožnat. Vendar pa se gospodarsko stanje v državi zboljšuje in mora priti do zboljšanja tudi v prosvetni politiki.

G. predsednik se je zahvalil G. inšpektorju za pojasnila in nasvet in zaključil občni zbor.

Dolžina ljubljanskih kanalov

sega od Ljubljane do Mojstrane

Ljubljana, 27. febr.

Marsikdo niti približno ne ve za obseg mestnega kanalizacijskega omrežja. Zato navajamo nekaj števil, iz katerih si vsaj površno lahko predstavljamo, kako je zemlja pod nami prepredena z rovi.

Pod Ljubljano je 85 km kanalov

Ljubljana ima takih kanalov, ki so bili zgrajeni že pred letom 1880. 7200 metrov. Kanalov, ki jih je občina zgradila med leti 1880 in 1920, je 21.260 m. Kanalov, zgrajenih v letih 1920 do vključno 1936, je 41.800. Z inkorporacijo občine Moste se je mestno kanalizacijsko omrežje povečalo za 6890 m, s priključitvijo občine Vič pa na daljnjih 7990 m. Celotno kanalizacijsko omrežje odvajalnih cestnih kanalov meri torej sedaj 85 kilometrov in 200 m. S kanali, ki so zgrajeni pod Ljubljano, bi torej lahko napravili kanal od Ljubljane pa gori nekam do Mojstrane.

Lani 2650 m novih kanalov

V splošnem se lahko reče, da je Ljubljana dokaj dobro kanalizirana. To velja predvsem za

Holmenkolnske tekme

Ves teden je že Holmenkoln pozorišče napetih smučarskih tekem, ki se jih udeležujejo zlasti severni narodi v zelo velikem številu.

V teku na 50 km je popolnoma nepričakovano zmagal Norvežan Per Samuelshau, ki je ta smučarski maraton pretekel v 3:36:26. Njemu sledi Šved Niels Englund z enominutno razliko. Tretji, četrti in peti so Norvežani Gjoeslien, Berndahl in Hoffsbahen. Šesti je šele prvi Finec Klas Karpinen s časom 3:41:07. Svetovni prvak in letošnji zmagovalac Niesi Pekka je bil šele deveti v času 3:43:45.

Drugo zmago nad Finci so Norvežani slavili v stafetnem teku na 4 x 10 km. Borba med obema moštvoma Finske in Norveške je bila nejasna še pri zadnji predaji. Zadnjemu norveškemu tekaču Oekernu pa se je posrečilo, da je ušel finskemu tekaču Oinonenu in priboril zmago svoji štafeti v času 2:52:12. Finska pa 2:55:55.

Tekmam je ves čas in celi pristi govorilo ogromno ljudi, med ostalimi tudi norveški prestolonaslednik Olaf. Glavno zanimanje pa je osredotočeno na nedeljske skakalne tekme, kjer je konkurenca najmočnejša.

Sportnogimnastična akademija

ki jo priredi SK Planina v nedeljo, dne 7. marca 1937 ob 11 dopoldne v veliki dvorani hotela Uniona, bo obsegala 15 zanimivih, izbranih točk iz raznih panog današnje telesne kulture. Razne gimnastične vaje bodo pokazale sodobno smer telesne vzgoje, težki atletski bodo pokazali svojo moč in spretnost, smučarji se nam bodo predstavili v lepi kombinaciji za delo na belih poljanah, razna rajanja bodo pa seznanile gledalce, da telesne vaje niso samo koristne, ampak tudi prijetne. Poleg tega bomo imeli priliko videti v solo-gimnastični točki vrhunce modernih telesnih vaj. In tudi na orodju, na bradlji in drogu, nam bodo nastopajoči pokazali nekaj vaj, ki bodo vsakogar zanimale in v katerih je potrebna precejšnja porcija spretnosti in poguma. Zatorej ne zamudite prilike, ter si ogledite to zanimivo prireditev, za katero se dobijo vstopnice od ponedeljka, dne 1. marca dalje pri blagajni kina Union.

NARODNO-OBRAMBNI SKLAD »BRAN-I-BORA«

Ljubljana, 27. febr.

M. Tičar, papirnice, Ljubljana, 50 Din; Jos. Zalta, trg., Ljubljana, 50 Din; Nova Založba, Ljubljana, 100 Din; občina Slovenjgradec, 50 Din; obč. Novo mesto, 250 Din; obč. Martjanci, 10 Din; uradništvo Hranilnice dravske banovine v Ljubljani, 195 Din; uradništvo Pokojninskega zavoda, 200 dinarjev; uradništvo Poštna direkcija, 48,50 Din; uradništvo vzajemne zavarovalnice, 75 Din; uradništvo »Slavije« 178 Din; uradništvo Finančne direkcije, 248 Din; uradništvo OUZD, 188 Din; uradništvo Ljublj. kreditne banke, 90 Din; uradništvo TPD, 70 Din; »Pirhar« nar. šole v Krtni, p. Dob, 41 Din. — Darovalcem najlepša hvala!

»Bran-i-bor, Ljubljana.

Od tu in tam

Veliko najmodernejšo avtogaražo je dobilo mesto Zagreb. V njej je lahko namekrat do 40 avtomobilov. Na en kvadratni meter lahko pride do 5000 kg obtežitve. V njej je tudi vse potrebno za popravila avtomobilov ter dalje zaloge olja, benzina, nafta in raznih drugih potrebščin. Skratka, v njej je vse, kar mora imeti vsaka najmodernejša avtogaraža. Zagrebčani so na to svojo zgradbo zelo ponosni, saj bi bili po drugih večjih mestih tudi, če bi jo imeli.

Stavka kočijažev, ki so jo zadnje dni priredili v Zagrebu, je sedaj končana. Prišlo je do sporazuma med Hrvaško delavsko zvezo in predstavniki špediterskih delavcev. Podpisana je bila kolektivna pogodba, s katero so si špediterski delavci nekoliko zboljšali svoj položaj. Po tej pogodbi bodo imeli odtlej kočijaži na teden 350 dinarjev plače, oni, ki prenašajo tovore po 300 din, nestalni delavci pa po 60 dinarjev.

Parnik »Srđ« je prispel včeraj v Split, kjer bo čez nekaj dni natovoril nekoliko tisoč ton boksitov rude. V tej sezoni je to že drugi parnik, ki bo peljal to rudo iz naših rudnikov na Nemško. Pravijo, da jih bo sledilo še nekaj že meseca marca.

Vzrok zastoja prometa preko splitske luke je sedaj predmet komisije, ki jo je v Split poslalo generalno ravnanstvo državnih železnic. Med splitskimi gospodarstveniki vlada veliko ogorčenje zaradi namena izvoza preko Splita, posebno pa zaradi tega, ker v tej komisiji, ki naj ugotovi vzroke slabega prometa v tem mestu, ni nobenega Splitčana, pač pa sami zastopniki iz Beograda. Splitski gospodarski krogi trdijo, da se občutno dela na tem, da se splitska luka diskvalificira, dalje da se ves izvoz PRIZAD-ove pšenice vrši preko Sušaka, da imajo sušaske tvrdke svoje agente v Trstu in Reki, da morajo dajati Splitčani tem tvrdkam 2,5% provizije itd. Zaradi tega se je v drugih pristaniščih s silo ustvarilo mnenje, da splitska luka ni sposobna za izvoz. Zato so splitski gospodarstveniki odločno protestirali proti zapostavljanju svojega pristanišča.

Z grozilnimi pismi je hotela izsiliti 19 letna Cakovčanka Mihalkovič prav na gangsterski način 50.000 dinarjev od nekoga trgovca. Zadnje mesece je dobila ta trgovec že 10 takšnih pism. V enem teh pism je Mihalkovičeva zahtevala od trgovca, da ji na določenem mestu pusti 50.000 dinarjev, ker bi sicer izgubil življenje on in njegov edini sin. Trgovec je takoj prijavil ta primer izsiljevanja denarja policiji, ki je začela takoj z delom. V tem pa je trgovec dobil že drugo pismo, v katerem ga pa Mihalkovičeva opozarja, da izpolni dane pogoje, če ne želi svoje in sinovi smrti. Pisano je tudi, da bo izsiljevalka takoj, ko prejme denar pobežnila na Madjarsko. Pisma je ta ženska narekovala malemu dečku, ki mu je objubila 500 dinarjev nagrade. Sedaj premišljuje o svojih podvigih v zaporu.

Predzgodovinske najdbe v Banatu so zelo številne. Prevladujejo posebno one iz kamene in bronzne dobe. Po teh najdbah je znana kraj Mokrinj. Nek tamkajšnji učitelj se peča z izkopavanji že celih osem let in ima sedaj že kar lep muzej raznih dragocenih izkopavin. Odkopal je nekaj bivaljšč, ki so bila vsa zgrajena po nekem svojevrstnem sistemu. Našel je tudi več žar s pepelom od mrličev, razno posodo, orodje in druge ostanke iz dobe preseljevanja narodov.

Za poživljenje avtomobilskega prometa je v Jugoslaviji tudi potrebno, da se ukine ali vsaj zniža trošarina na bencin, poleg tega pa je potrebno omogočiti popolno eksploatacijo naftinih nahajališč, od katerih jih je po mnenju strokovnjakov nekaj takšnih, ki so naravnost neizkopljiva. To vprašanje, kaj je treba napraviti s ceno bencina in kako urediti dovoljno proizvodnjo nafte, je že staro in je na dnevnem redu že nekaj let. Končno ga je po mnenju prizadelih krogov le treba že rešiti. Če bi se trošarina na bencin uknila, bi država ne imela prav nobene škode, ker bi gotovo sledila mnogo večja potrošnja cenejšega bencina.

Proračun drinske banovine, ki je sedaj na dnevnem redu zasedanja banskega sveta je banovine, znaša 78 milijonov dinarjev. Dohodki so preračunani na 53 milijonov dinarjev, razliko pa nameravajo pokriti s posojilom v znesku 30 milijonov dinarjev.

Na seji upravnega odbora Narodne banke je bilo predloženo poročilo izvršilnega odbora in iz katerega je razvidno, da se naš devizni položaj tudi nadalje ugodno razvija, da je dinarska deviza tudi januarja in februarja imela v Curihi nespremenjen tečaj 10 švicarskih frankov za 100 Din, pa tudi stanje na domačem trgu kaže vse znake likvidnosti. Naposled so potrdili sklepi izvršilnega odbora z dne 24. t. m., po katerem bo Narodna banka denarnim zavodom in drugim ustanovam, navedenim v točki 1. čl. 7 z uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov vrnila 2% obresti, računajoč od 8. oktobra 1936 dalje, tako da se ima znižana obrestna mera 3% izvajati tudi pri novem meničnem materialu, sprejetem v zameno za kmetske menice, vse do poravnave dolga.

Polovična voznina je dovoljena na državnih železnicih članom odbora civilnih inženjerjev in geodetov, ki se nameravajo udeležiti jutri 28. februarja letnega zborovanja tega društva v Zagrebu. Popust velja do 5. marca. — Ravno tako je dovoljena, polovična voznina za udeležence smuškij tekem, ki bodo jutri, v nedeljo v Planici. Za povratek velja popust do 2. marca vključno.

Za nakup semena raznih vrst krumpirja pri češkoslovaških selekcijskih zadrugah je ministrski svet dovolil kmetskemu ministertvu 173.165 dinarjev 25 par kredita. Ta krumpir se bo razdelil banovinom, in sicer samo trem: banska uprava v Novem Sadu dobí 50%, v Splitu 25%, ostalih 25% pa vardarska banovina.

Zivinorejskega tečaja na kmetijsko-gozdarski fakulteti v Zagrebu, ki se je vršil te dni, se je udeležilo 40 agronomov, ki delajo na terenu. V tem tečaju so se slušatelji seznanili s praktičnim delom pri presoji raznih vrst živali, ki bi bile primerne za razstavo in licenciranje.

Edinstven primer stradanja je gotovo oni, s katerim je zaslovel zadnje dni v srbskem mestu Knjaževcu neki pek Radičević. Ta pek ne je ničesar že celih 26 dni. Pa ne samo, da ne je, že 26 dni tudi pije samo močno žganje, črno kavo in pokadi kar 60 cigaret na dan. Vse ta čas niti enkrat se ni prišel iz svoje sobe. Pa to ni edin njegov primer, ko se je odločil za stradanje, za ta svojevrsten način samomora. On je to poizkušal že pred nekaj časa. Takrat so mu njegovi prijatelji preprečili, da bi se na ta način umoril, in sicer s tem, da so ga s silo pripeljali k zdravniku. Topot pa je vsako prizadevanje zaman. Nihče namreč ne sme priti v njegovo blizino z namenom, da bi ga začel povpraševati po vzrokih njegovih samomorilnih namenov.

Požigalec lastne domačije

Kamnik, 26. februarja.

Golob Janez iz Spodnjih Palovč, občina Nevije pri Kamniku, je prišel včeraj na orožniško postajo Smartno v Tuhijski dolini javiti, da mu je 24. t. m. ob 1 zjutraj pogorela vsa domačija. Na prišleku je bilo takoj opaziti, da nekaj ni v redu. Dva orožnika sta se napotila z njim na kraj požara. Prišlo se je podrobno zasliševanje. Golob je izpovedal, da živi s svojo družino v silni revščini itd. ter da je zavarovan pri dveh zavarovalnicah za skupno vsoto 18.000 Din. Med zasliševanjem se je vedno bolj zamotal v protislovja. Končno je priznal, da je požigalec svoje domačije — sam.

Izpovedal je tudi, da je ženi razlagal zamišljene načrte, ki ga je pa odsvetovala. V sredo, dne 23. t. m., je šel s svojo družino kot navadno, zgodaj k počitku, malo po polnoči pa je vstal ter odšel na svoje delo in začel z vžgalicami v šupi seno. Kmalu se je vrnil ter legel na pol oblečen nazaj v posteljo, nakar ga je še žena vprašala, če je v resnici zažgal. Mož ji je to seveda potrdil. Kakal je dolgo misleč, da ga bodo prišli buditi sosede, katere je pa prehitel njihov najmlajši otrok. Tedaj je bilo že v ognju ostreže hiše in še malo, pa bi se vrtil strop na nje. Došli sosedi, ki so prišli v pomoč, so pazili le na to, da se ne bi ogenj razširil na sosednja poslopja in bi lahko nastal strašen požar ter tako onesrečil kakih deset družin.

Sosede so izjavili, da je pripovedoval, da je pred kratkim našel v šupi ogorele vžgalice in da je v strahu, da mu res ne bi kdo enkrat zažgal. Ker so vsi sosede tam med seboj v prijateljski odnošaji, jim je bilo to nerazumljivo, kdo bi mu utegnil zažgati. Požigalka sta orožnika odvedla v zapor okrajnega sodišča v Kamniku, kjer bo ponovno zaslišan in kaznovan.

Delo tujsko-prometnega društva

Begunje, 27. februarja.

Pred kratkim je imelo tukajšnje tujsko-prometno in opeševalno društvo občni zbor ter je bil izvoljen nov odbor, ki si je nadel nalogo, Begunje s sistematičnim delom dvigniti, da so postale eden najlepših turističnih krajev. Za to so Begunjam dani vsi pogoji.

Na občnem zboru se je tudi debatiralo, zakaj tako, stari letoviški kraj kot so Begunje ni bil proglašen za turistični kraj po novem pravilniku. Iz seznama turističnih krajev je razvidno, da so mnogi manjši kraji z manjšim tujškim prometom všteti med turistične kraje. Omenimo samo, da je bilo v letu 1936 v Begunjah in Poljčah preko 300 tujcev z 5100 nočninami.

Tujsko-prometno društvo si je nadelo nalogo dograditi še letos kopališče, napraviti pota za izprehode iste markirati, postaviti klopi in mize. Izdali bodo tudi obširen prospekt.

8 mesecev zaprta v kletki

Veliko senzacijo je izzval v Tel Avivu proces proti znanemu zdravniku za živčne bolezni dr. Avramu Litvaku in njegovemu tastu Henriku Feldmannu. Obtožena sta, da sta več mesecev trpinčila Američanko Hajo Rouben, ki da sta jo povrh vsega držala zaprto v posebni kletki.

Slaboumna

Haja Rouben je bila nekoliko umsko bolna. Zato se je prišla zdraviti v sanatorij gori omenjenega dr. Avrama Litvaka. Nekako 10 mesecev prej ji je umrl oče, mater pa je izgubila še kot otrok. Po očetju je podedovala — če sprejmemo vrednost v naš denar — okrog pol milijona dinarjev. Kmalu po očetovi smrti je mlada Američanka naenkrat izginila in dolgo niso našli o njej nobenega sledu.

Šele pred kratkim se je policiji posrečilo, da je našla mlado Hajo v kletki zdravnika dr. Litvaka. Tu je bila zaprta v posebni kletki. Dekle je bilo radi gladi toliko upadlo, da je bilo podobno bolj okostnjaku, kakor živemu človeku. Razen tega je bilo celo njeno telo pokrito z debelo plastjo vse močogče nesnage.

Radi ljubezni...

Zaslišanje mlade Haje je dovelo do senzacionalnih odkritij. Izjavila je, da je do nezvesti zaljubljen v zdravnika dr. Litvaka. Iz ljubezni do nje je pristala tudi na vse ekscentričnosti, ki si jih je zdravnik izmislil, samo da bi mu dokazala, da je njena ljubezen res iskrena. Sama je pristala na to, da jo zdravnik za osem mesecev zapre v kletko. Čim pa je prišla v kletko, se je za-

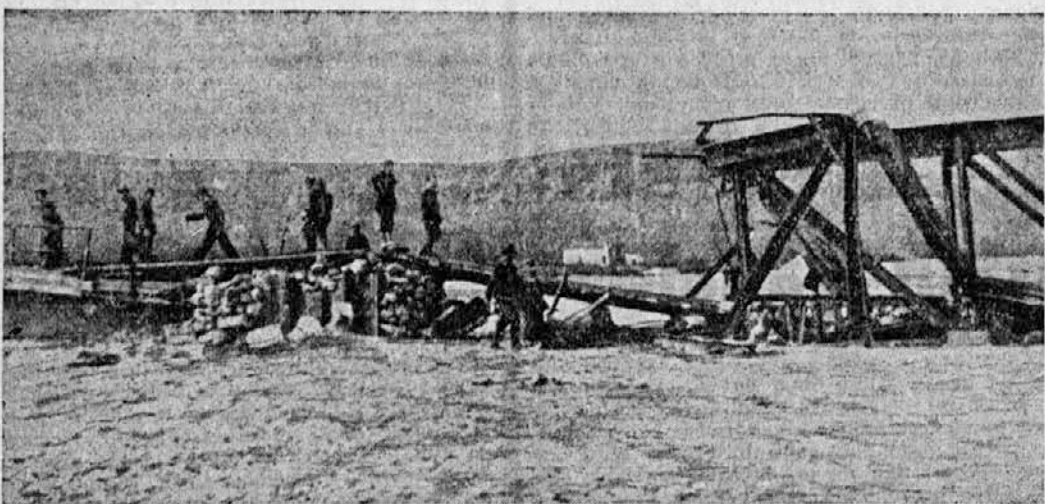
čel za njo neprimerno hujši pekel, kakor si ga je ona predstavljala. Dr. Litvak je prihajal vsak dan v klet, odprl kletko ter pognal Hajo, da je morala izvajati vsakovrstne vratolomije. Pri tem jo je neprestano tolkel z dolgim bičem. Bolj ko jo je mučil, bolj je užival. Nazadnje je mlada Haja, kljub temu, da je bila umobolna, le spoznala, da gre dr. Litvaku samo za njen denar. Tedaj pa je bilo spoznanje prepozno. Kljub vsem naporom se ni mogla rešiti kletke, dokler je tega pekla ni rešila policija.

Dr. Litvak je bil obsojen na pet let strogega zapora, njegov tast pa kot soudeleženec na tri leta robije.

Hajo Rouben so morali oddati v sanatorij, da ji bodo tam s skrbno zdravniško nego skušali vrniti življenjske moči ter skušali popraviti porazne posledice 8 mesečnega trpinčenja, ki pa bodo ostale na sedaj še mladi Američanki najbrž vse življenje.

Po 40 letih je plačal vozovnico

Postajenačelnik v Melbourne je sprejel te dni zanimivo nakazilo: znesek, ki bi v našem denarju odgovarjal vrednosti treh dinarjev. Ko je postajenačelnik obrnil pošto nakaznico, je bral napisano, da je prednji znesek poslal kot plačilo za vozno karto od Melbourne do naslednje postaje. Pred 40 leti da se je sedanjí plačnik vsedel na vlak — brez vozne karte. Hoče pa železnici to karto na vsak način plačati, četudi malo pozno...

Pionirji generala Franca na mostu čez reko Jaramo, ki so ga rdeče čete porušile na svojem begu.

Operacija nad opico

Te dni so napravili živnozdravniki v Kölnu zanimivo operacijo nad opico iz tamkajšnjega zoološkega vrta. Pri opici, ki je bila atrakcija zoološkega vrta, so opazili neko bolezen. Takoj so ugotovili, da gre za pokvaro tistega črevesa, ki bi pri človeku odgovarjalo slepiču. Zdravniki so se odločili za operacijo; opico so s skrajnimi mukami pripravili do tega, da so jo mogli z omamili uspavati. Kočno se jim je to posrečilo in operacija sama je potekla brez vseh težav. Po operaciji so se omamljeno opico prepeljali nazaj v kletko ter so jo moralno mamiti še dva dni. Bali so se namreč, da bi opica radi svežih bolečin preveč divjala in potrgala šive. Po dveh dneh so opico pustili brez mamila in — kakor poročajo listi — se počuti opica sedaj kakor pred operacijo.

V Ameriki tri in pol milijona zločincev

Za naše razmere je popolnoma nepojmljivo, kako je v Ameriki razširjena kriminalnost. Vsak dan imajo listi senzacije z umori in skrivnostnimi zločini. Nekateri listi jih sploh ne beležijo več, ker za ameriško publiko kakor umor ali zločin, pa naj se pripeti sredi dneva in sredi velikega mesta, ni več nobena novost ali posebnost. Vrhovni vodja ameriškega kriminalnega urada je sedaj na podlagi statistike ugotovil, da živi v Ameriki nič več in nič manj kakor tri in pol milijona ljudi od kriminalnih podvigov. To niso slučajni zločinci, ki jih spravi v zvezo z zločinom gol slučaj ali kako osebo — razračunavanje. To so tipi, ki se z zločinstvom bavijo poklicno. Po ugotovitvah istega kriminal-

nega uradnika se v Zedinjenih državah vsakih 20 minut zgodi kak večji zločin. Varnostne oblasti se na vse načine trudijo, da bi kriminalnost zaježile; vendar imajo pri tem le malo uspeha.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 27. februarja. 12. Druga za drugo plošča hiti, pa veska za pravo zabavo skrbi. — 12.45 Vreme, poročila. — 13. Cas, spored, obvestila. — 13.15 Druga za drugo plošča hiti, pa veska za pravo zabavo skrbi. — 18. Za delopusti (igra radijski orkester). — 18.40 Naravni zakoni, vzročnost in še kaj (gosp. profesor Miroslav Adlešič). — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Moralna filozofija Marka Marulića (dr. Atanasijević iz Beograda). — 19.50 Pregled sporeda. — 20. O zunanjih politikah (gosp. urednik dr. Alojzij Kuhar). — 20.20 V kraljestvu lutk. V kraljestvu lutk. — Pisan večer s sodelovanjem članov radijske igralske družine in radijskega orkestra, vmes nekaj plošč: vodi gosp. ing. I. Pengov. — 22. Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 27. februarja. Beograd: 20.40 Orkester in ksilofon. — Zagreb: 20. Koncertni večer. — Dunaj: 19.10 Leharjeva igra »Mož s tremi ženami«. — 21.50 Film. — 22.20 Klavir. — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba. — 21. Giordanova opera »Fedora«. — Rim-Bari: 20.40 Orkestralni koncert. — 21.25 Komorna glasba. — Praga: 19.35 Laha glasba. — 20.45 Glasbena komedija. — Varšava: 21. Simfonični orkester. — Lipsko: 20.10 Pihal. — Frankfurt: 20.10 Opereta. — Stuttgart: 20.10 Kabaret. — Monakovo-Vratislava: 20.10 Plesni večer. — Bremen: 19.40 Citre. — 20. Pihal. — 20.30 Kmečka soloigra »Amerikane«. — 22. Kmečka godba. — 22.35 Moderna plesna glasba. — Strasbourg: 21.30 Alžanski večer. — Poste Parisien: 19. Vojška godba. — 20.40 Operetna glasba. — 21.20 Dunajske melodije. — 21.35 Italijanska glasba.

Če se nočeš dvobojevati, pa tudi ne osramotiti...

Nedavno je bil v madžarskem parlamentu nek incident, radi katerega se je čutil užaljenega poslanec Csoca. Incident je po trditvi Csoca izzval poslanec Pejer, ki je vložil neko interpelacijo, ki pa je bila po trditvi Csoca zanj žaljiva. Csoca ni premišljal dolgo. Poslužil se je običajnega madžarskega načina, s katerim je hotel dobiti zadoščenje. K poslancu Pejerju je poslal svoje sekundante, ki so nasprotniku predlagali, naj se zadeva likvidira z dvobojem. Pejerju to ni bilo po godu. Najprej je odbil tak način likvidacije spora z ugotovitvijo, da so se dvobojevali samo taki, ki niso mogli s svojim življenjem ničesar koristiti narodu. »Mi narodni poslanci — je dejal — pa smo tukaj za to, da narodu pomagamo in ga vodimo...« Pa so ga nazadnje le prepričali, da on ne bo maržarskemu narodu pokazala poti v nebesa. In tedaj je na dvoboj pristal. Toda — na kakšen dvoboj. »Jaz kot starejši imam pravico, da izbiram orožje. To mi pripada tudi radi tega, ker je dvoboj predlagal nasprotnik, ne jaz. Kot star topničar izbiram — top. Borila se bova s topovi...« Top je vsekakor orožje — in sekundanti so morali oditi. Dr. Csoca je bil nad vrsto orožja, ki si ga je izbral nasprotnik, nemalo iznenaden. Po zahtevi Pejerja naj bi dr. Csoca izposloval pri vojnem ministru dovoljenje za tak dvoboj in da jima stavi ministru na razpolago dva topa, ki bi ju namestili na dveh nasprotnih bregovih v medsebojni oddaljenosti 1500 metrov. Dr. Csoca seveda tega ni mogel doseči — Pejer pa se je izognil dvoboju, ne da bi ga oklonil...

Ponesrečenec znan po zemljepisnih kartah

Žrtvati, ki jih zahtevajo gore pozimi, se je pred nekaj dnevi pridružil tudi znani nemški kartograf Ferdinand Viersack. Smrtno se je ponesrečil pri neki smuski turi v Alpah. Na strmih pobočju mu je naenkrat zmanjkalo tal in je strmoglavil kakih 60 m v globino. Njegov spremljevalec, ki je takoj pohitel na kraj, kjer je ponesrečenec obstal, se je sicer prizadeval, da bi Viersacka spravil iz nevarnosti, toda vsi naporji so bili zaman, kajti udarci, ki jih je pri padcu dobil ta znani smučar, so bili smrtni.

Viersack je stanoval v Hannoverju. Posvetil se je kartografiji in je po svojih delih v zadnjem času že zelo zaslovel. Pripravil je tudi novo izdajo zemljepisnih kart, ki predstavljajo Nanga Parbat v Himalaji. Leta 1928. se je tudi udeležil ekspedicije v pogorje Pamir v Aziji, da bi pomagal pri krajevisnih posnetkih. Njegovo ime je zapisano že na številnih zemljepisnih kartah najnovejšega datuma.

66 dni brez moči na morskih valovih

Že pred dvema mesecema so se neki japonski ladji, ki je plula po odprtem morju, pokvarili motorji, krmlilo pa so odnesli valovi. Niso imeli na ladji nobenih radio-naprav in tako je izginila za to ladjo sploh vsaka sled. Vsi so mislili, da je v burji, pri kateri se je ladja poškodovala, potopila s 17 mornarji, ki so bili na njej. Po 66 dnevnem tavanju na morskih valovih pa je ladjo slučajno odkril neki parnik ter je bila na ta način posadka z ladjo vred rešena.

Novi ameriški bombniki lete proti Panami.

Mlade Indijke pozdravljajo ženo angleškega skavtskega organizatorja Powella ob njenem prihodu v Indijo.

Kopališča - merilo čistoče

Merilo za to, koliko ta ali oni narod da na čistočo, je prav gotovo tudi vprašanje, koliko kopališč je v ta namen zgrajenih. Prav zanimiva je statistika, ki kaže to stanje po različnih državah. Iz te statistike je tudi razvidno, da spadajo Angleži od vseh Evropejcev v tem oziru na prvo mesto. Tam pride na 100 oseb kar 31 kopališč. tega števila ne doseže noben drug narod. Na drugem mestu je Švica. Na 100 oseb pride v tej gorati deželi 21 kopališč, za njo je Danska, ki dosega število 20, Holandska 19, Belgija 18, Francoska 14, Češkoslovaška 10 itd. Kakšne so razmere v tem oziru pri nas, kaže najbolj dejstvo, da pride v Jugoslaviji vsega 1 kopališče na 100 ljudi.

Dijamanti v morskem pesku

Iz nekega angleškega pristanišča poročajo, da so se tam igrali otroci na pesku blizu morja. Postavljali so iz peska razne figure ter kopali luknje. Pri tej priliki so odkrili velik zaklad samih dijamantov in prstanov z vdelanimi pristnimi kamni. Stvar je prišla seveda takoj na uho policiji, ki je ugotovila, da je zaklad last nekega juvelirja, ki je bil kakih osem dni prej okraden. Juvelir je povabil otroke, ki so zaklad odkrili, na posebno pojedino ter razen tega še vsakega bogato nagradil.

Obvestila

Prosvetno društvo Trnovo v priporici v nedeljo, dne 28. februarja ob 8 zvečer na društvenem odru v Karunovi ulici 14, ljudsko igro v treh dejanjih »Užitkarji«. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12 dopoldne. Vabimo vse prijatelje k obilni udeležbi. — Odbor.

Ježica. Jutri ob 3 popoldne bomo šli vsi v dvorano Prosvetnega društva, kjer nam bo igralski oder sv. Krištof podal igro »Zupnik iz evetnega vinogradca«. Prosvetno društvo na Ježici.

Profesorji izpit so položili pred izpraševalno komisijo na drž. konservatoriju v Ljubljani pod predsedstvom ravnatelja Julija Beteta naslednji študijski proforskoga zboru ljubljanskega drž. konservatorija: Marijan Lipovšek, Karel Rupel in Pavel Sivie.

Lansko sezono je bilo v Hubadovi dvorani več koncertov, na katerih smo slišali moderno in tudi najmodernejšo glasbo različnih narodov. Tudi tokom letošnjega leta bomo imeli več takih večerov in prvi bo v petek, dne 5. marca v mali filharmonični dvorani. Takrat pridejo na vrsto poljski in argentinski avtorji, izvajali pa jih bodo gospe Milena Verbičeva, Ostere-Valljavova Marta in Pavel Sivie. Podrobni spored poljsko-argentinskega večera pridobimo prihodnjič.

Dr. Alfred Serko ml. bo predaval o nastanku naših kraških jam. (17. poljudno-znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva.) Predavatelj nam bo pokazal na mnogih slikah, kako si imamo predstavljati vpliv vode na apnenčeve sklade, ki so dovedle do današnjih oblik jam na Krasi. Predavanje bo v torek, dne 2. marca ob 18 v mineralški predavalnici univerze. Vstopnina 4 Din, za dijak 2 Din.

J. Jurca:

Beg čez Azijo

(Za tisk priredil Anton Podbevšek.)

Kupil sem pol hleba črnega kruha, ki mi je zelo prav prišel. Vozila smo se in vozili po teh pustnih krajih, nikjer ni bilo opaziti ne dreveja ne ljudi, le gore peska smo puščali za seboj. Privozili smo v Taškent. Peljali so nas naprej na Samarkand, potem mimo Buhana in Merue. Privozili smo do Perzije, potem pa ob meji do Ashabada. Tukaj se je šele po 21-dnevni vožnji, ki je trajala noč in dan, naš vlak ustavil.

Svidenje z rojakom Permetom. — Naš sklep, da pobegnemo.

Kakor hitro smo izstopil iz vlaka, so nas čerkezki kozaki zastražili.

Odšli smo skozi mesto v obširno taborišče, obdano z zidovjem. Sredi njega so stala barakam podobna poslopja. Več sto naših vojakov nas je že tukaj pričakovalo.

Rusi so nas razdelili po narodnosti. Jaz, neki Simetič, iz Gorice nekeje doma, in pa Telban iz vrhnjskega okraja, smo bili edini od Slovencev, zato so nas prideli k že omenjenim Hrvatim. Prva moja skrb je bila, da dobim zdravniško pomoč. Rana na trebuhu, zastrupljena po dum-dum krogli, se je neprestano gnjnila. Sredi med vojašnicami je stala baraka, kjer je imel štabni zdravnik David zdravniško sobo. Kako sem se začudil, ko sem naletel pri njem na rojaka Permeta, doma z Vrhnike, ki je bil, preden je odšel v vojno, načelnik vrhnjskega Sokola, moj strankarski nasprotnik! Toda kljub temu sva bila takoj dobra prijatelja.

Zaradi dolge vožnje smo bili vsi zelo izmučeni. Zato smo popadali na cementna tla in zaspali.

Ko sem se nekoliko oddahnil, sem začel misliti, kako bi se očistil in umil. Kupil sem od ruskega vojaka plehnato posodo, pomoči, ko je vse

spalo, sem se pa splazil do pipe po vodo. Zmetal sem svoje strgane cunje, srajce, spodnje hlače, bluzo in kapo v posodo, zjutraj pa sem pri zidu zakuril in vse prekuhal.

Zelo prijetno se mi je zdelo, ko sem se po 35 dneh zopet enkrat sezul in slekel. Nisem se mogel načuditi množicam uši, ki sem jih imel.

Sreča zame je bila, da sem se s Hrvati dobro razumel. Poljaka, ki mi je med vožnjo pomagal, so prideli drugi stotnjiki. Za hrano smo imeli zjutraj sprva gorko vodo, opoldne košček kamelinega mesa in juho, kuhano s peso in gnjilim zeljem, zvečer pa zopet vrelo vodo. Mimo tega so nam dajali še košček črnega kruha, ki pa nisi vedel, ali je pečen ali kuhan, in košček sladkorja.

Za postelje so nam zbili lesene pogače, na katerih smo tako na gostu skupaj ležali, da so uši lahko marširale z enega na drugega. Vsak teden je prišel nov transport ujetnikov. Kam jih bodo dali, niso premišljali. Kar na vrhu naših pričen so zgradili nove prične in na teh zopet nove, da je bila baraka kot golobnjak. Novi priselci so prinesli nove uši, ki so se vsipale na nas s prvega in drugega nadstropja.

Zaradi vedno novih ljudi je pričelo zmanjkovati vode. Vročina je bila kljub zimskemu času precej velika, tako da ni dolgo trajalo in je že začel legar.

Delati nas niso mnogo silili. Le za čiščenje dvorišč in barak jih je bilo vsak dan nekaj določenih. Prav tako nas je moralo oditi nekajkrat na teden nekaj od vsake stotnije na delo v kuhinjo in v mestni milin. Če je bilo treba pometati ulice po mestu, je pa vsak rad šel, ker je dobil od civilistov kako cigareto ali košček kruha.

Ruski vojaki ni imel pri svojih višjih nobene veljave. Nekoč sem videl, kako je neki praporščak delil zausnice četovodji, komandantu naše straže. Zato pa so preprosti ruski vojaki, mogoče ravno zaradi tega postopanja, povečini lepo ravnali z nami.

Okrog božiča je došel transport, pri katerem je bilo tudi nekaj Slovencev. Dobil sem med njimi svojega ožega rojaka Modrijana, doma prav z Vrhnike. Še pred vojno je bil potrjen k 17. pešpolku, od katerega je pa kmalu dezertiral. Pobegnil je v Italijo, ki jo je vso prehodil. Istotako tudi Francijo in Belgijo. Ko se je vnela vojna se je vrnil in se javil pri svojem polku. Poslali so ga na fronto, kjer se je hrabro boril in so ga zato tudi večkrat odlikovali. Meseca decembra so ga Rusi ujeli in ga privedli v Askabad.

Ker sem ga dobro poznal, mi sprva nisem mnogo zaupal. Pač pa sem sklenil zvezo z nekim Gorenjem Sajevicem, ki je tudi tiste dni prišel. Tako on kot drugi je pravil, da na konec vojne še misli ni, čeprav gre našim zelo slabo. S Hrvati sem se prav dobro razumel. Najbolj sem politiziral z nekim Klepacem iz Prezida ob slovensko hrvaški meji.

Sajevic, jaz in Klepec smo se nekega večera izprehajali in smo se začeli pomenkovati o begu iz ujetništva. Sajevic je znal govoriti rusko in pisati tudi, zato je prišel v pisarno za pisarja. Tam je visel zemljevid Azije, po katerem si je izdelal skico ja pobeg. Sklenili smo, da bomo nekaj tednov še počakali, medtem pa naj Sajevic poizve še razne pombnosti.

Kako smo pobegnili. — Tavanje po perzijskih gorah. — Spuščanje v prepad, ki bi kmalu postal naš grob. — Perzijska pastirja nas rešita.

Zivljenje je bilo polno križev in težav, vendar je čas hitro mineval, za kar so skrbeli taki dogodki, kot n. pr. tale: Nekega dne sem začel z dvorišča, kjer se je gnetlo naših vojakov, pasje lajanje in smeh. Kaj naj pomeni ta njihov »hov, hov, hov?« Pred pisarno so stali vsi oni Čehi, s katerimi sem imel opraviti pred dnevi zaradi vode. Perne mi je stvar pojasnil. Ko je prišel naš transport sem, je bilo tu okrog vse polno psov. Čehi so jih zvalili posamič v kuhinjo, jih zaklali in napravili iz njih okusno pečenko, ki so jo potem pro-

dajali po barakah. Danes jih je pa zasačil ruski častnik, ko so pravkar devali debelega piščka iz kože. Tudi moko so kradli in prodajali, zato so pa toliko več vode priliči, da so dobili dovolj težak kruh. Zdej bodo morali za kazen stati nekaj ur na soncu v zaporu.

Bilo je zjutraj prvega marca leta 1915., ko mi je povedal Sajevic: »Drevo! Uebermo! Pripravi vse potrebno!« Ne Pernetu, ne Modrijanu nisem črnil besedice! Tudi od Hrvatov, ki so mi bili tako naklonjeni, se nisem upal posloviti. Dodeljen sem bil ta dan na delo v kuhinjo, ki je po navadi trajalo do poznega večera. Zavoljo tega sem bil siguren, da me pri štetju ne bodo čakali. Zbalsam sem v torbico kos črnega kruha, nekoliko koščkov sladkorja, čebulo in steklenico vode. Ko se je zmrčilo, smo se dobili na dvorišču. Sajevica je spremljal neki finančar z dolgo brado, doma gotovo blizu Sajevičevega doma, ker mu je naročil: »Ako prideš prej domov, pozdravi mojo ženo in otroke! Tudi jaz bi šel z vami, a se mi zdi pot prenevarna. Rusi sami so nam pravili, da je perzijska meja za onimi visokimi hribi in da so ljudje tam tako divji, da vsakega Evropejca zakoljejo. Jaz pa imam doma otroke, ki bodo potrebovali moje pomoči. Vi pa ste še fantje, korajžni ste tudi, morda se vam pa le posreči!« »Kje bomo preskočili zidovje?« Je nevarno ker bo straža streljala, če nas opazi!« Tam zadaj, kjer hodijo s karavano noter, je zid izsekane. Je dejal finančar. Jaz bom stražo motil, vi trije pa medtem izginite!

Na straži je stal mlad Čeh — dobrovoljec, s katerim se je finančar takoj spustil v pogovor. Sajevic mu je za hrbtom izginil v temo, kmalu za njim Klepac. Za njim sem hotel jaz. V tem trenutku se je Čeh obrnil in me zgrabil: »Stoj, kam hočeš?« »Nikamor zdej na noč, samo sprehajam se!« »Pazi, Til! Kaj pa imaš tukaj v torbi?« »Kruh iz kuhinje, grem v barako!« Zdej se je oglašil finančar: »Kaj mu hočeš? Ujetnik je, kot si ti! Slovani tudi.